

OVERDRACHTSDOCUMENT DRIEHOEK – RAAD

2. De vergaderstructuur

De raad hanteert een 5-wekencyclus, waardoor jaarlijks 8 vergadercycli worden doorlopen. Deze ziet er als volgt uit:

Week	Vergadergremium	Taak
0	College	Uiterste datum behandelen raadsvoorstellen
1	-Agendacommissie -Fractievoorzittersoverleg	-Vaststellen voorlopige agenda's informatiebijeenkomsten, sprekersplein, raadscommissies en raadsvergadering -Aanbevelingen aan raad over organisatie en functioneren raad en raadsgrmedia, scharnierpunt raad-rekenkamer, bespreken vertrouwelijke informatie of politiek gevoelige zaken, vaststellen vergadercyclus en -schema
2	-Informatiebijeenkomst -Sprekersplein	-Informatievergaring, beeldvorming -Informeel gesprek met inwoners
3	Raadscommissies	Advies uitbrengen aan de raad (opiniëren)
5	Raadsvergadering	Besluitvorming

Voor de behandeling van de kadernota en de begroting worden extra raadsvergaderingen georganiseerd. Soms worden deze voorafgegaan door een specifiek daarop gerichte gezamenlijke vergadering van de raadscommissies. In de schoolvakanties worden in principe geen vergaderingen door de gemeente georganiseerd.

Aandachtspunten en advies

VERGADERFREQUENTIE EN -SYSTEMATIEK

- De vergaderfrequentie wordt over het algemeen als prettig ervaren. De overvolle commissie-agenda's worden wel als knelpunt ervaren. Of het BOB-model (beeldvorming in de informatiebijeenkomsten, opiniërende behandeling in de raadscommissies en besluitvorming in de raad) in zijn huidige vorm wordt gehandhaafd is onderwerp van gesprek bij de coalitieonderhandelingen.

INFORMATIEBIJEENKOMSTEN

- De status van de informatiebijeenkomsten is geformuleerd als "wederkerige informatie-uitwisseling tussen college en raad", maar blijkt in de praktijk niet duidelijk. Zo ontstaat er geregeld discussie over de vraag of het college in deze bijeenkomsten ook input kan ophalen voor de richting waarin onderwerpen vervolgens uitgewerkt kunnen worden. De fracties hebben op dat moment te weinig informatie om al een standpunt te bepalen. Ook is het onderwerp dan vaak nog niet binnen de fractie besproken kunnen worden. Geadviseerd wordt het doel van de informatiebijeenkomsten beter te omschrijven.
- Bij de invoering van de informatiebijeenkomsten was het uitgangspunt dat dit *extra* bijeenkomsten zouden zijn, die alleen zouden worden benut als het echt noodzakelijk is en om de raad te informeren over actuele, complexe ontwikkelingen. In de praktijk worden de avonden standaard benut, maar vraagt de raad zich naderhand geregeld af wat de toegevoegde waarde ervan was. Geadviseerd wordt om deze informatiebijeenkomsten niet meer extra informatiebijeenkomsten te noemen en te komen tot een betere selectie van de onderwerpen, gezien vanuit rol en informatiebehoefte raad. De raad dient hierin een duidelijke stem te hebben via de agendacommissie en de beleidskalender.
- Omdat de agenda voor de informatiebijeenkomsten elke keer goed gevuld is, is afgesproken dat externen geen onderwerpen of presentaties voor deze bijeenkomsten kunnen aanmelden. Als zij de raad over een project of initiatief willen informeren, dienen zij zelf een bijeenkomst (buiten het stadhuis) te organiseren en de raads- en commissieleden daarvoor uit te nodigen. Geadviseerd wordt dit uitgangspunt te handhaven.
- De informatiebijeenkomsten dienen geregeld te worden in het RvO van de raad.

- Wij geven in overweging om voorafgaand aan elke informatiebijeenkomst een informeel overleg te hebben tussen fractievoorzitters, collegeleden, secretaris en griffier. Hierin kunnen bv. zaken worden besproken die het algemene reilen en zeilen van de gemeente betreffen, de rolzuiverheid worden bewaakt, gestelde vragen worden besproken en de beleidskalender worden doorgenomen.

RAADSCOMMISSIES

- Het taakveld van de raadscommissie Ruimte & Economie is te omvangrijk, waardoor voor de vergaderingen telkens twee avonden nodig zijn. Geadviseerd wordt de taakvelden van de raadscommissies opnieuw te bezien en eventueel een vierde raadscommissie in te stellen.
- In het RvO kan tot uitdrukking worden gebracht dat de technische vragen vóór de vergaderingen van de raadscommissies dienen te worden gesteld en de politiek-inhoudelijke vragen tijdens de vergadering van de raadscommissies. Op die manier worden de vergaderingen al enigszins ontlast. De stand van zaken van dossiers of projecten kan ook rechtstreeks in de organisatie of bij de wethouder worden nagevraagd, dat hoeft niet tijdens de rondvraag van commissievergaderingen.
- Momenteel werkt een ambtelijke werkgroep aan geactualiseerde formats voor raadsvoorstellen en collegeadviezen. Hierin wordt onder meer sturen op effecten verwerkt. Ook wordt tegemoet gekomen aan door fracties en griffie aangedragen knelpunten en verbeterpunten. De gewijzigde formats worden na de verkiezingen ingevoerd en na enige tijd geëvalueerd. Hierbij zou betrokken kunnen worden dat in de commissie-adviezen wordt samengevat welke in de raad te bespreken punten er per fractie nog zijn en dit als voorblad bij het betreffende raadsvoorstel te voegen voor de raadsvergadering. De commissievoorzitters moeten de discussie goed afsluiten, zodat duidelijk is wat er nog van het college wordt verwacht en wat er vanuit de commissie naar de raad gaat. Nadelen hiervan zijn dat er discussie kan ontstaan over hetgeen wel of niet in deze samenvatting is opgenomen en dat fracties zich gehinderd voelen om zaken in de raad aan de orde te stellen die hen na de commissievergadering zijn geworden.

SPREKERSPLEIN

- De werkwijze bij het sprekersplein is al een aantal keren gewijzigd. De raad is hierover nog niet tevreden. Er is behoefte aan laagdrempelig contact met inwoners. Het moet een informele vorm krijgen, eventueel gekoppeld aan actualiteiten in wijken en dorpen.
- Een raadslid dient het sprekersplein voor te zitten, niet de burgemeester.
- De regels rondom het sprekersplein dienen in het RvO van de raad te worden opgenomen.
- Wethouders zijn in principe niet aanwezig bij het sprekersplein; het is een avond voor de inwoners met de raad. Er zijn voor inwoners andere wegen om met wethouders te spreken.

COMMISSIELEDEN-NIET-RAADSLEDEN

Aantal en kosten

De mogelijkheid om commissieleden te benoemen werd in eerste instantie geboden zodat de eenmansfracties hun taken kunnen verdelen en om een zogenaamde "kweekvijver" te bieden, waar politiek geïnteresseerden kunnen ervaren wat het politieke werk inhoudt. Nu kunnen niet alleen de eenmansfracties, maar alle fracties twee commissieleden laten benoemen. In het begin was de afspraak dat elk commissielid één raadscommissie zou bijwonen, later werd dit vrijgelaten. Dit heeft ertoe geleid dat er commissieleden zijn die alle vergaderingen van alle raadscommissies bijwonen, hetgeen heeft geleid tot een aanzienlijke kostenstijging. Werd in 2014 € 1.600,- aan presentiegelden uitgekeerd, in 2021 is dit opgelopen naar bijna € 18.000,-.

Verloop

Het verloop onder de commissieleden is groot, waardoor het de vraag is of het doel (kweekvijver) wordt behaald. In de verordening op de raadscommissies is bepaald dat het ontslag van een commissielid ingaat een maand na de schriftelijke mededeling van het ontslag of zoveel eerder als de opvolger is benoemd. Hierdoor loopt de periode waarin iemand nog geacht wordt actief te zijn voor de gemeente en daarvoor ook informatie vanuit de gemeente ontvangt langer door dan de persoon zelf beoogt. Er is ook geen reden om het ontslag pas na een maand te laten ingaan. Geadviseerd wordt om deze bepaling aan te passen.

Positie

Aanvankelijk werd geëist dat commissieleden bij de laatstgehouden verkiezingen op de kandidatenlijst van een partij moesten hebben gestaan. Ook werd bepaald dat in geval van afsplitsingen van politieke partijen in de raad een nieuwe partij geen recht had op commissieleden-niet-raadsleden. Op die manier was er sprake van een beperkte vorm van democratische legitimatie. Na het ontstaan van een nieuwe fractie werden deze

voorwaarden losgelaten. In de praktijk is de positie van commissieleden nagenoeg gelijk aan die van raadsleden. Zij ontvangen alle informatie (ook de niet-openbare), krijgen alle uitnodigingen, kunnen in alle bijeenkomsten het woord voeren. Enige verschil met raadsleden is dat commissieleden niet aan raadsvergaderingen kunnen deelnemen en geen artikel 40 RvO-brieven en moties en amendementen kunnen indienen. Het is echter de vraag of het wenselijk is dat commissieleden, die geen democratische legitimatie hebben, een positie hebben die nagenoeg gelijk is aan die van gekozen raadsleden.

- Geadviseerd wordt kritisch te kijken naar de wenselijkheid van het creëren van deze extra groep volksvertegenwoordigers. Als er wederom voor wordt gekozen commissieleden te benoemen zou het goed zijn om toch enige mate van democratische legitimatie in te bouwen. De betreffende personen zouden bij de laatste verkiezingen op de kandidatenlijst van de partij moeten hebben gestaan. Dit brengt dan met zich mee dat door fractie-afsplittings ontstane partijen geen commissielid kunnen hebben. Ook dient overwogen te worden te bepalen dat een commissielid slechts lid van één raadscommissie kan worden en er één commissielid per fractie kan worden benoemd. Een te overwegen variant kan ook zijn om commissieleden alleen toe te staan voor fracties met minder dan 3 raadsleden.

FVO/PRESIDIUM

- Het FVO is een commissie in de zin van art. 84 van de Gemeentewet. Hiervoor is gekozen opdat in het FVO geheimhouding kan worden opgelegd. Ingevolge de Gemeentewet is het echter niet toegestaan dat de burgemeester lid of voorzitter is van een artikel 84-commissie. In de vorm van een presidium mag de burgemeester wel de voorzitter zijn, maar in dit gremium kan geen geheimhouding worden opgelegd. Een oplossing zou kunnen zijn om zowel een presidium in te stellen met de burgemeester als voorzitter om het algemene reilen en zeilen van de raad te bespreken, als een FVO onder voorzitterschap van een raadslid of de eerste plaatsvervangend raadsvoorzitter, waarin de burgemeester als portefeuillehouder wordt uitgenodigd om bepaalde zaken te bespreken. Anderzijds moeten we het ook niet te ingewikkeld maken. In het FVO worden geen besluiten genomen, dus het risico dat er sprake kan zijn van vernietigbare besluiten is niet aanwezig. Als we de huidige werkwijze prima vinden moeten we het vooral zo laten.
- Als het FVO wordt gehandhaafd is het van belang een duidelijke scheiding in de vergadering aan te brengen tussen openbare onderwerpen en onderwerpen die in beslotenheid worden besproken. Het FVO zal standaard een openbare agenda dienen te hebben, met indien nodig aan het einde een besloten deel.
- Geadviseerd wordt om duidelijk in het RvO op te nemen wat de rollen, taken en bevoegdheden van het FVO of het presidium zijn. Er ontstond bv. naar aanleiding van het afwegingskader digitaal vergaderen een discussie over de vraag of het FVO hierover een besluit had genomen en zo ja, of dat wel kon.

AGENDACOMMISSIE

- Niet bepaald is wie de agendacommissie voorziet. In de praktijk is dat de burgemeester. Het is de vraag of de burgemeester voorzitter dient te zijn van deze commissie. Deze rol kan ook worden vervuld door een raadslid. De aanwezigheid van de secretaris is wel van belang, zodat vragen over de stand van zaken en prioritering ofwel ter vergadering al beantwoord kunnen worden ofwel snel in de organisatie uitgezet kunnen worden.

VERGADERREGELS

- Spreekrecht: In de huidige structuur is het mogelijk om in de vergaderingen van de raadscommissies en in de gemeenteraad spreekrecht uit te oefenen over geagendeerde onderwerpen en tijdens het sprekersplein over niet-geagendeerde onderwerpen. Omdat er vanwege de coronacrisis en de werkdruk bij de griffie tijdelijk geen sprekerspleinen worden georganiseerd is het ook mogelijk om in de raadscommissies spreekrecht uit te oefenen over niet-geagendeerde onderwerpen. Het blijft de vraag of spreekrecht in de raadsvergadering nog zinvol is, omdat op dat moment een voorstel al ter besluitvorming voorligt.
- Bij het spreekrecht komt het voor dat zich een groep sprekers (van bv. 4 personen) aanmeldt voor spreekrecht bij hetzelfde agendapunt en daarvoor conform de regels 5 minuten per spreker spreektijd krijgt, terwijl er uiteindelijk maar één van hen mede namens de anderen het woord voert, gedurende 20 minuten. Dit is niet de bedoeling van het spreekrecht. Geadviseerd wordt in het RvO van de raad en de verordening voor de raadscommissies regels hiervoor op te nemen.
- Staken der stemmen bij het bepalen van het commissie-advies: in de verordening op de raadscommissies een duidelijke regeling hiervoor opnemen.
- In het RvO opnemen dat het verdagen van antwoorden op artikel 40-RvO-vragen door het betreffende afdelingshoofd mag gebeuren (moet nu via een collegebesluit).

- In de regeling inzake de informatievoorziening college-raad opnemen welke termijnen er gelden voor het beantwoorden van vragen die geen politieke artikel 40 RvO-vragen zijn. Dit kunnen vragen zijn die rechtstreeks aan de ambtelijke organisatie worden gesteld, maar ook vragen die tijdens vergaderingen van commissies of informatiebijeenkomsten niet meteen beantwoord kunnen worden.
- Het digitaal vergaderen en stemmen dienen nog te worden verwerkt in het RvO.
- Overwogen kan worden om spreektijden per fractie in te voeren, niet naar fractiegrootte, maar voor elke fractie evenveel tijd.
- Moties vreemd aan de orde van de dag brengen een onderwerp op de agenda, dat niet in een raadscommissie is voorbesproken. Het is een goede zaak dat fracties deze mogelijkheid hebben, maar het is ook belangrijk dat hun collega-raadsleden en de portefeuillehouder zich er enigszins op kunnen voorbereiden. Daarom wordt geadviseerd af te spreken dat deze moties tot en met het vaststellen van de raadsagenda ter vergadering kunnen worden ingediend, maar liefst eerder. Moties die een geagendeerd onderwerp betreffen kunnen nog tijdens de behandeling van het betreffende onderwerp worden ingediend.
- Het in procedure brengen van een amendement dat een voorstel in zijn geheel vervangt is technisch gezien mogelijk, maar druist in tegen de systematiek van de Gemeentewet. Er is dan immers feitelijk sprake van een initiatiefvoorstel van een fractie. Het college moet dan ingevolge artikel 147a van de Gemeentewet in de gelegenheid worden gesteld zijn wensen en bedenkingen daarop in te brengen.
- De raad wenst het mogelijk te maken dat het college naar aanleiding van de behandeling van een voorstel in een raadscommissie bevoegd is om wijzigingen in het voorstel aan te brengen, uiteraard alleen als en voor zover de commissie daarmee instemt. Dit voorkomt amendementen in de raadsvergadering. Tot nu toe werden de volgende mogelijkheden benut: 1) kleine tekstuele aanpassingen worden door het college doorgevoerd op verzoek van de commissie en in het voorstel cursief aangegeven; 2) het college besluit een erratum aan de raad voor te leggen bij een voorstel; 3) de commissie acht een voorstel niet rijp voor behandeling in de raad en verwijst het terug naar het college, dat het voorstel aanpast en voor een volgende cyclus opnieuw in procedure brengt; 4) de raad amendeert een voorstel. Geadviseerd wordt in het RvO op te nemen dat het college met instemming van de raadscommissie bevoegd is een raadsvoorstel tekstueel en/of inhoudelijk aan te passen voordat het op de gepubliceerde voorlopige raadsagenda komt te staan. Hiermee wordt de sub 2 genoemde gekunstelde constructie van het maken van een erratum overbodig. Ook wordt voorkomen dat de raad amendementen moet indienen om het voorstel te wijzigen op een wijze waarvan al tijdens de behandeling ervan in de raadscommissie duidelijk is dat alle fracties en het college zich daarin kunnen vinden.
- In het RvO dient de mogelijkheid van het college om een raadsvoorstel in te trekken duidelijker afgebakend te worden in relatie tot de agenderingsbevoegdheid van de raad. Geadviseerd wordt te bepalen dat het college bevoegd is tot intrekking van zijn voorstel totdat het op de gepubliceerde voorlopige agenda van de raadsvergadering is geplaatst. Daarna is het voorstel in behandeling bij de raad en kan het college enkel nog uitstel van behandeling of terugzending bepleiten middels een verzoek aan de raad daartoe. Het college is uiteraard nimmer bevoegd een initiatiefvoorstel van de raad in te trekken.
- Als een fractie een onderwerp wil agenderen voor de raad of een raadscommissie vereist dat een meerderheidsbesluit. Daarbij kunnen politieke afwegingen een rol spelen. In het RvO en in de verordening kan worden opgenomen dat het bij wijze van gentlemen's agreement wordt toegestaan als een fractie een onderwerp wil agenderen en dit verzoek tijdig, gemotiveerd en voorzien van stukken doet.
- De Minister van BZK bereidt thans een voorstel tot aanscherping van het integriteitsbeleid voor, dat ertoe leidt dat in het RvO van de raad een uitgebreidere bepaling dient te worden opgenomen voor het onderzoeken van de benoembaarheid van kandidaat-wethouders. Dit zal worden meegenomen bij het opstellen van een nieuw RvO voor de nieuwe raad.

DIGITAAL OF FYSIEK VERGADEREN

- In het fractievoorzittersoverleg is afgesproken onderstaand afwegingskader te gebruiken om te bepalen of er digitaal of fysiek wordt vergaderd. De situatie van dat moment wordt in elke vergadering van het FVO besproken.

AFWEGINGSKADER

Doel

Het FVO formuleert enkele uitgangspunten ten behoeve van de agendacommissie om de vergadervorm in coronatijd te bepalen.

Risiconiveau

De minister van VWS stelt periodiek vast op welk risiconiveau een regio zit: waakzaam (niveau 1), zorgelijk (niveau 2), ernstig (niveau 3) of zeer ernstig (niveau 4).

HOOFDREGEL	
Risiconiveaus 1 en 2	fysiek, tenzij het door omstandigheden beter is om digitaal bijeen te komen. zonder publiek (met livestream wordt voldaan aan openbaarheid) en altijd met maatregelen (1,5 meter afstand).
Risiconiveaus 3 en 4	digitaal, tenzij...
UITZONDERINGSSITUATIES	
Informatiebijeenkomsten (behalve werksessies)	Zijn zeer geschikt om ook in de toekomst digitaal te blijven doen
Sprekersplein	zal in alle risiconiveaus in aangepaste vorm moeten plaatsvinden: in geval van fysiek geen grote groepen in een binnenruimte bijeen in een informele setting
Besloten vergaderingen	voorkeur voor fysiek vanwege het risico dat er mensen meeluisteren voor wie de informatie niet bestemd is
Bijeenkomst deels besloten en deels openbaar	maatwerk
Maatwerk blijft altijd van belang	

Advies

Vanwege de veelheid aan deelonderwerpen zijn in dit hoofdstuk de adviezen opgenomen bij de aandachtspunten.